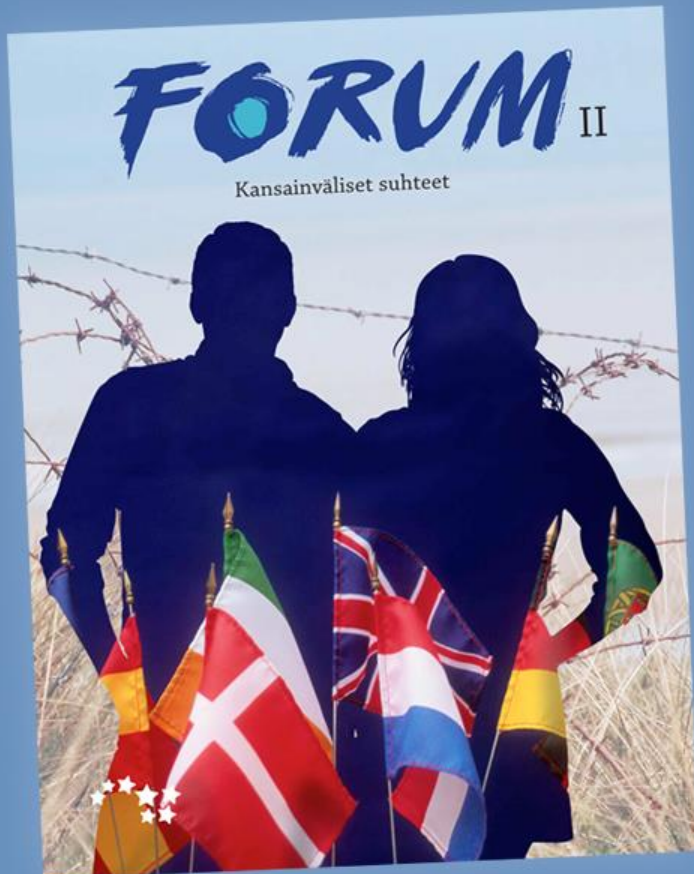

Luku 1

Rauhan ja sodan maailma

***Kansainvälinen
politiikka s. 12-17***

Kansainvälisen politiikan johtavat valtiot vuosina 1500-2000.

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemoniasemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- Maat käynnistivät löytöretket.
- Ne alistivat Latinalaisen Amerikan ja saivat sieltä paljon jalometalleja.

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- **Hollannin asema perustui kaupankäyntiin ja hyvien kauppalueiden hallintaan Itä-Aasiasta.**

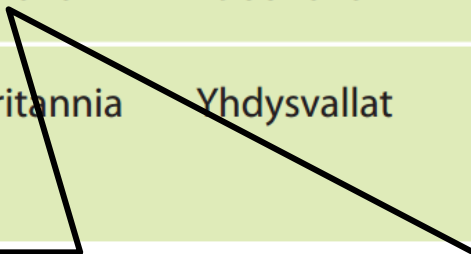
Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- **Rakenssi itselleen suuren laivaston, jonka avulla hallitsi meriä ja kauppareittejä sekä valloitti alueita.**

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- ***Maa oli teollistumisen edelläkävijä ja sillä oli hallussaan suuret siirtomaat.***

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- **Nousi johtavaksi teollisuusvaltioksi ja oli aseteknologian edelläkävijä.**
- **Oli molempien maailmansotien voittajavaltio.**

Miksi kyseiset valtiot olivat hegemonia-asemassa?

1500-luku	1600-luku	1700-luku	1800-luku	1900-luku	2000-luvun alku
Espanja ja Portugali	Hollanti	Iso-Britannia	Iso-Britannia	Yhdysvallat	Yhdysvallat

- Maa "voitti" kylmän sodan ja sai sotilaallisesti ylivertaisen aseman.

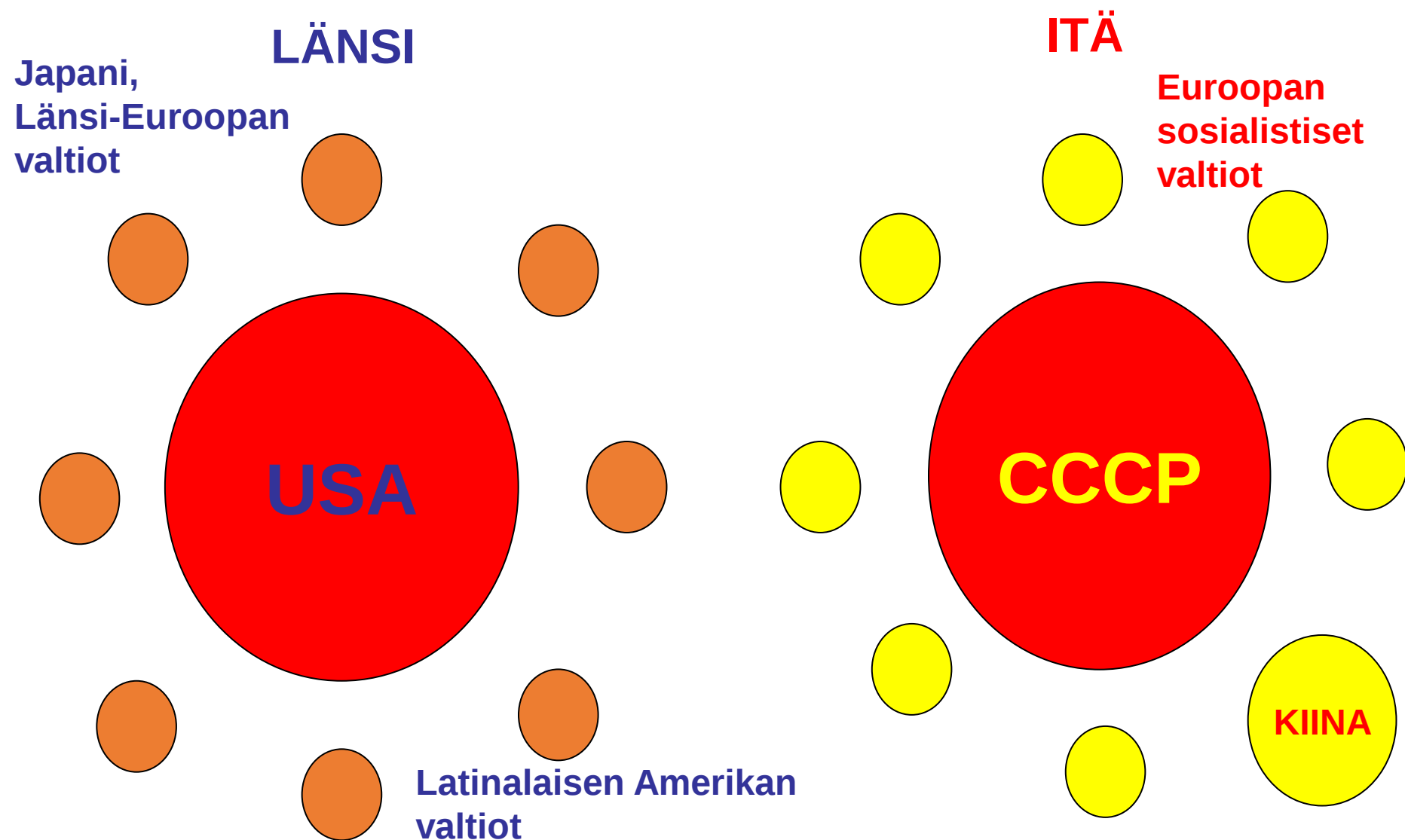
Tehtävä 4. Selitä seuraava teksti omin sanoin:

”Yksinapaisessa maailmassa hegemoni voi hankkia resursseja interventioilla”

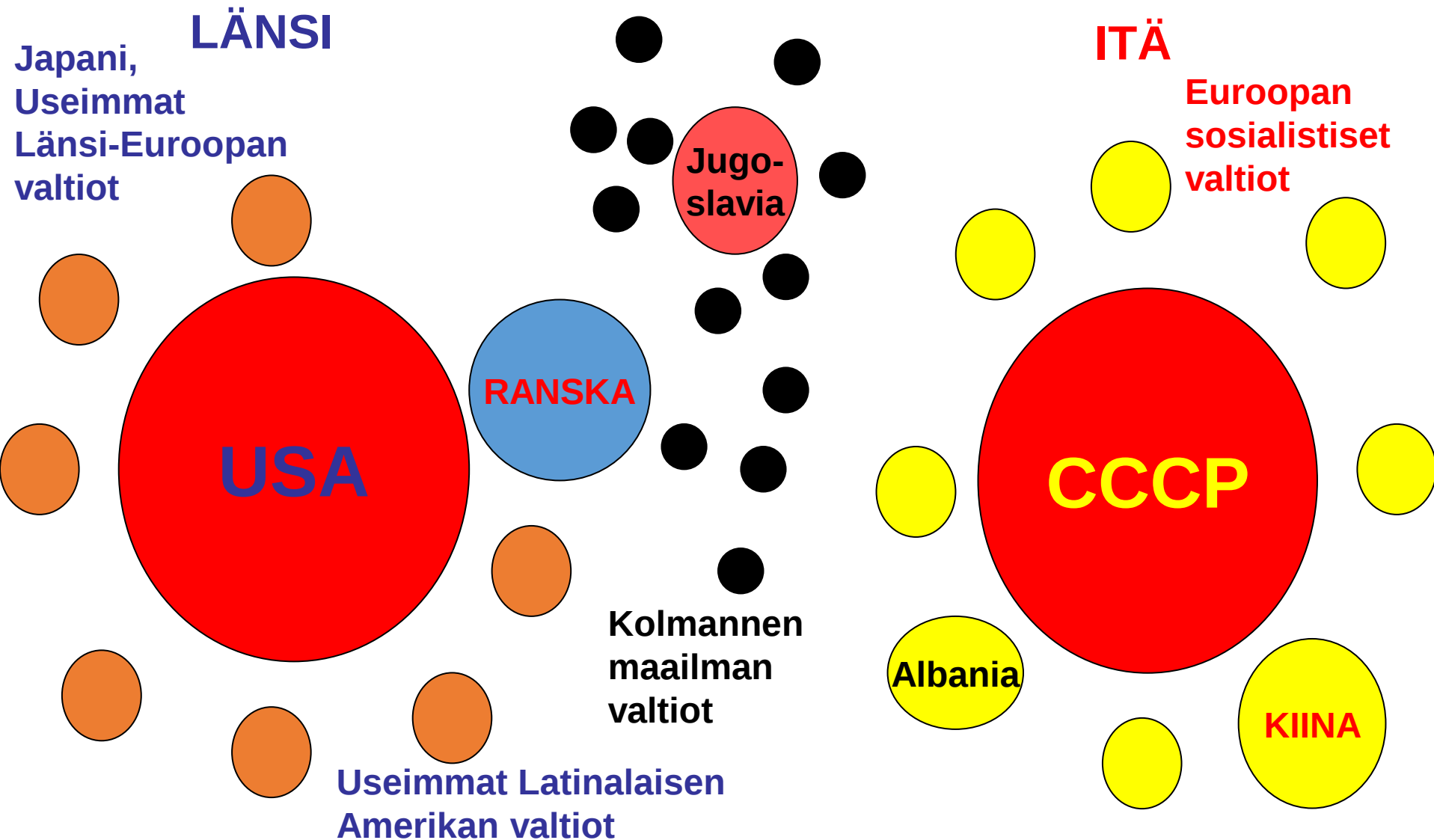
- **Jos maailmassa on vain yksi johtava valtio, voi se hankkia muilta esimerkiksi raaka-aineita puuttumalla niiden sisäisiin asioihin.**
- **Mikä maa tällä hetkellä toimii näin?**
–Kiina, USA....

<https://yle.fi/uutiset/3-12308701>

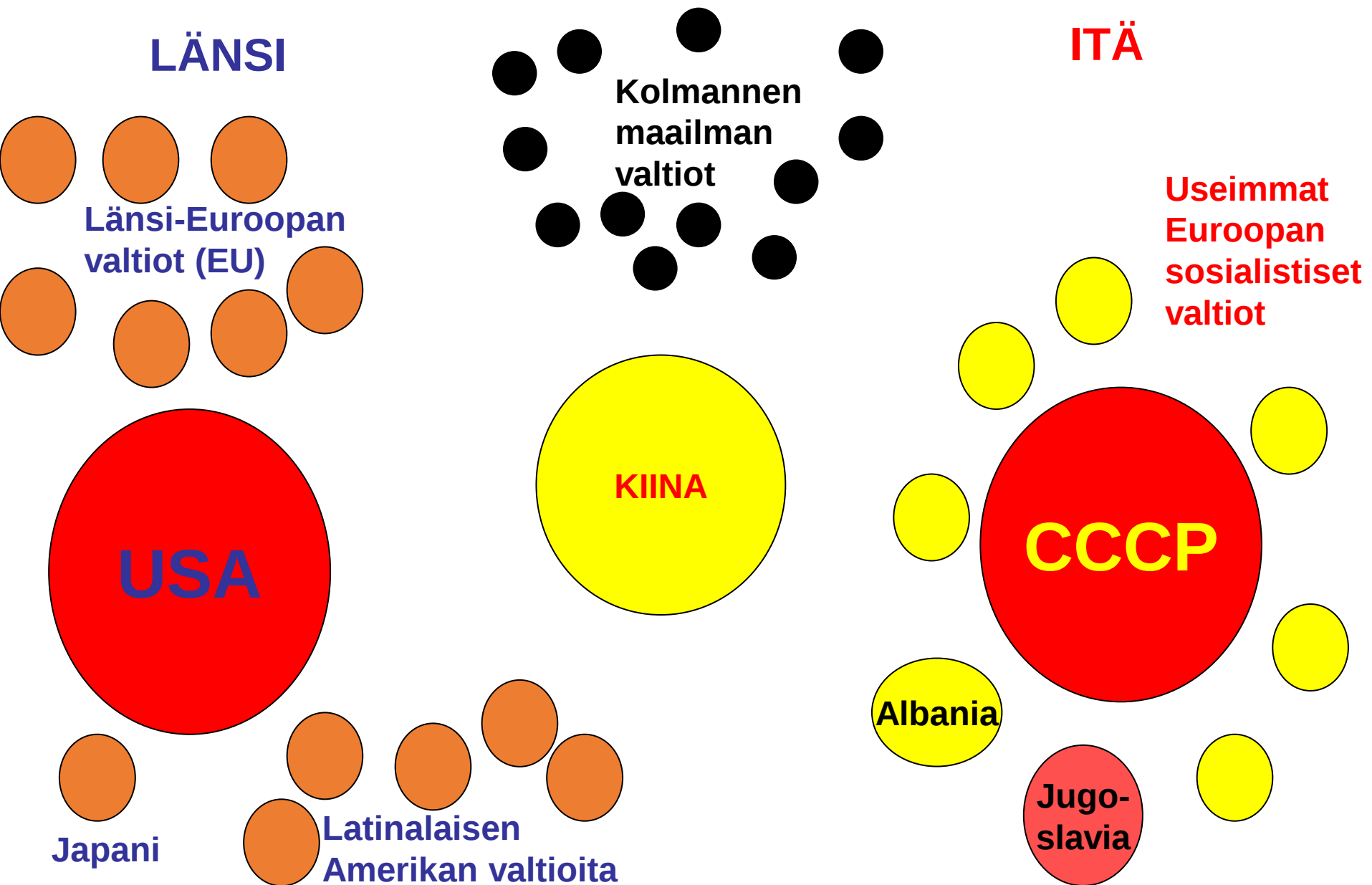
Kaksinapainen maailma 1940- ja 1950-l

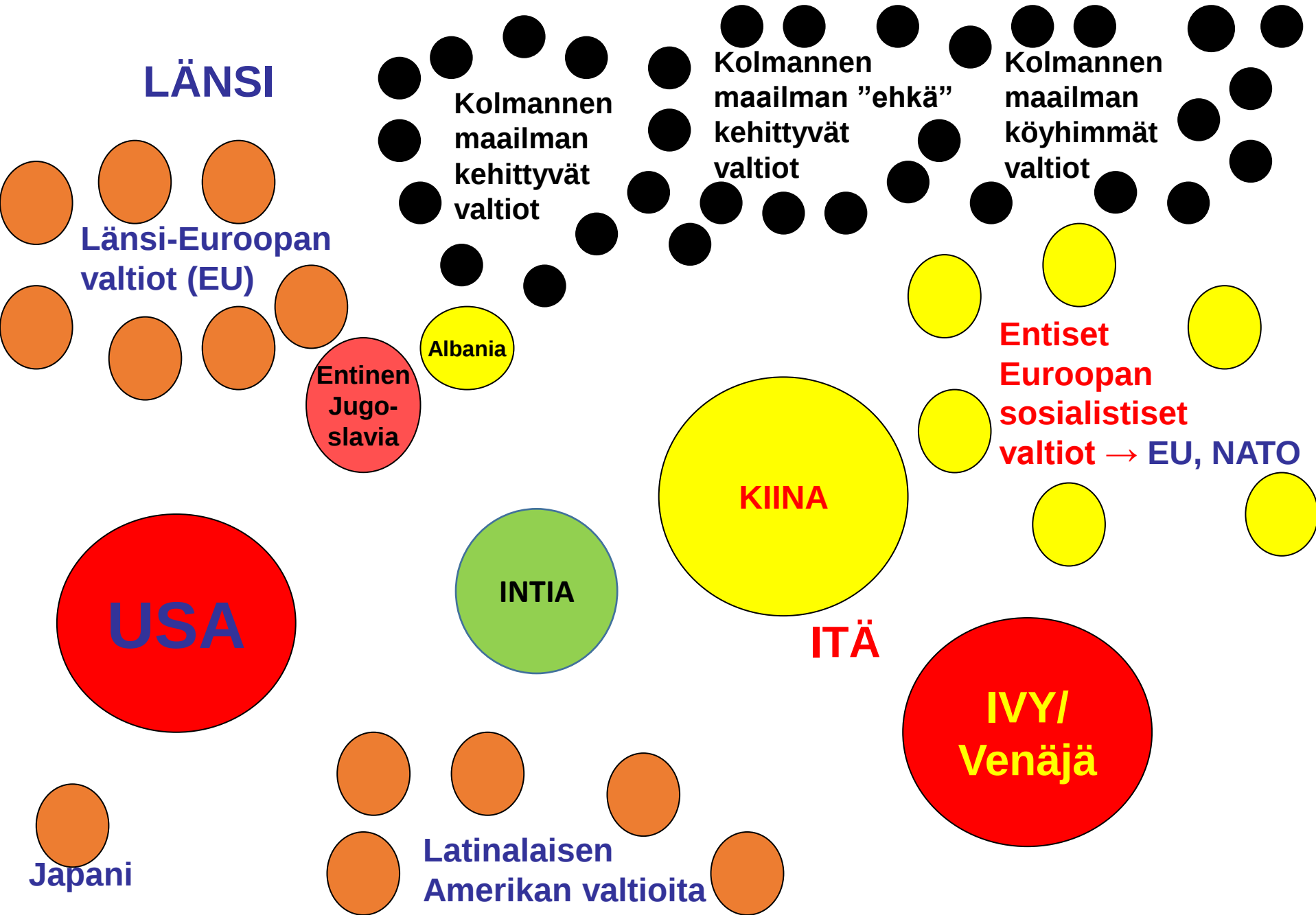
Kaksinapainen maailma 1960-l

Monenkeskinen maailma 1970-l ja 1980-l

Monenkeskinen maailma 1990-l ➔

Moninapaisesta yksinapaiseen

1800-1945

Moninapaisuus:
Monta kilpailevaa
valtiota

**esim. Iso-Britannia,
Ranska, Saksa, Venäjä**

1945-1991

Kaksinapaisuus:
Kaksi kilpailevaa
valtiota

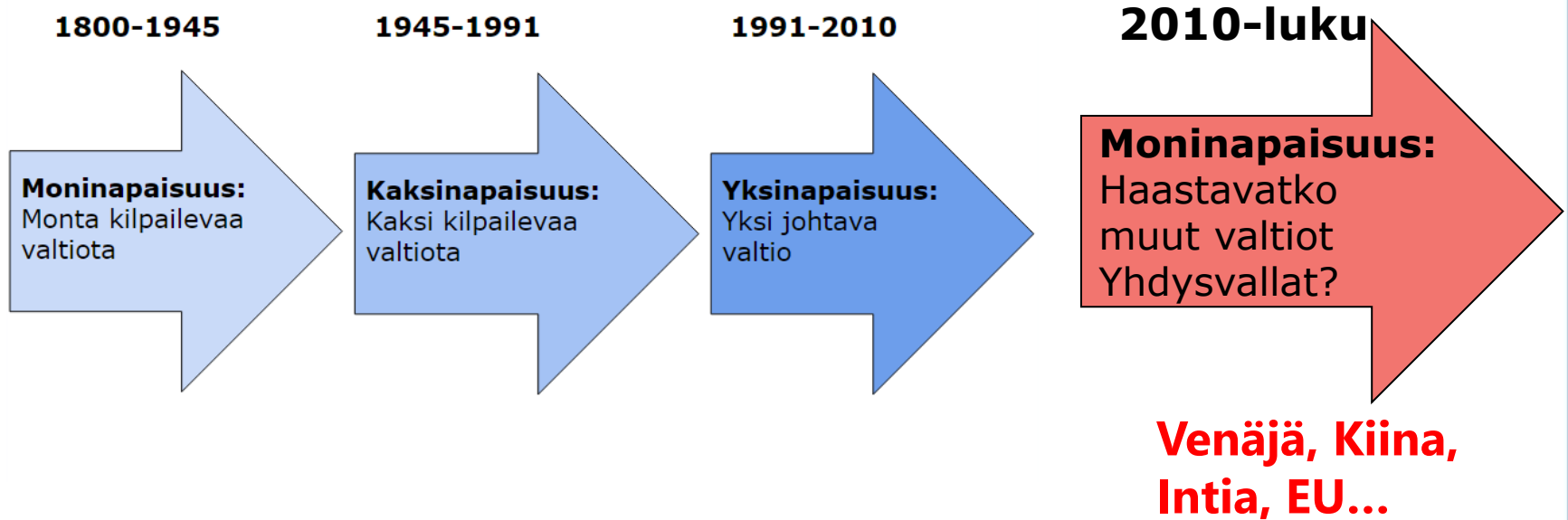
USA ja Neuvostoliitto

1991-2010

Yksinapaisuus:
Yksi johtava
valtio

USA

Onko moninapaisuus palannut?

Euroopan historia karttoina 10.30

Tehtävä 1. Miten seuraavat asiat vaikuttivat kansainväliseen politiikkaan:

a) 30-vuotinen sota 1600-luvulla

- Sodan päätyttyä vuonna 1648 solmittiin Westfalenin rauha, jossa valtiot sitoutuivat keskinäisiä suhteita säätelevään rauhansopimukseen.
- Rauhansopimuksessa valtiot tunnustivat toisensa suvereenineina omista asioistaan päättävinä valtioina, joilla oli selkeät alueelliset rajat, oma armeija ja keskitetty talouspolitiikka.

Tehtävä 1. Miten seuraavat asiat vaikuttivat kansainväliseen politiikkaan:

b) Wienin kongressi 1800-luvun alussa

- Siellä Euroopan johtavat maat kokoontuivat Napoleonin kukistamisen jälkeen ja sopivat rauhan ja turvallisuuden palauttamisesta Eurooppaan.**
- Esimerkiksi tasapainoperiaatteen mukaan yksikään maa ei saa nousta toista maata voimakkaammaksi.**

Tehtävä 1. Miten seuraavat asiat vaikuttivat kansainväliseen politiikkaan:

c) lennätinyhteys 1800-luvulla

- Se helpotti suuresti diplomaattien yhteydenpitoa.

d) Yhdysvaltojen nousu maailmanvallaksi 1900-luvun alussa

- Se vähensi kansainvälisen politiikan Eurooppakeskeisyyttä.

Tehtävä 2. Tee luettelo kansainvälisen politiikan keinoista.

- **diplomatia: kokouksia tai neuvotteluja**
- **voimapolitiikka**
- **vetämällä omat diplomaatit pois kyseisestä maasta tai karkottamalla jonkin maan diplomaatti omasta maasta**
- **talouspakotteet**
- **propaganda**
- **historiapolitiikka**
- **liittoutuminen**
- **järjestöissä toimiminen**
- **sopimusten solmiminen; kansainvälinen sopimusjärjestelmä**

Tehtävä 3. Miten kansainväliseen politiikkaan suhtautuvat:

a) realistit

- He näkevät kansainvälisen politiikan kamppailuna eduista ja elintilasta ja ovat valmiita käyttämään voimapolitiikkaa saavuttaakseen tavoitteensa.

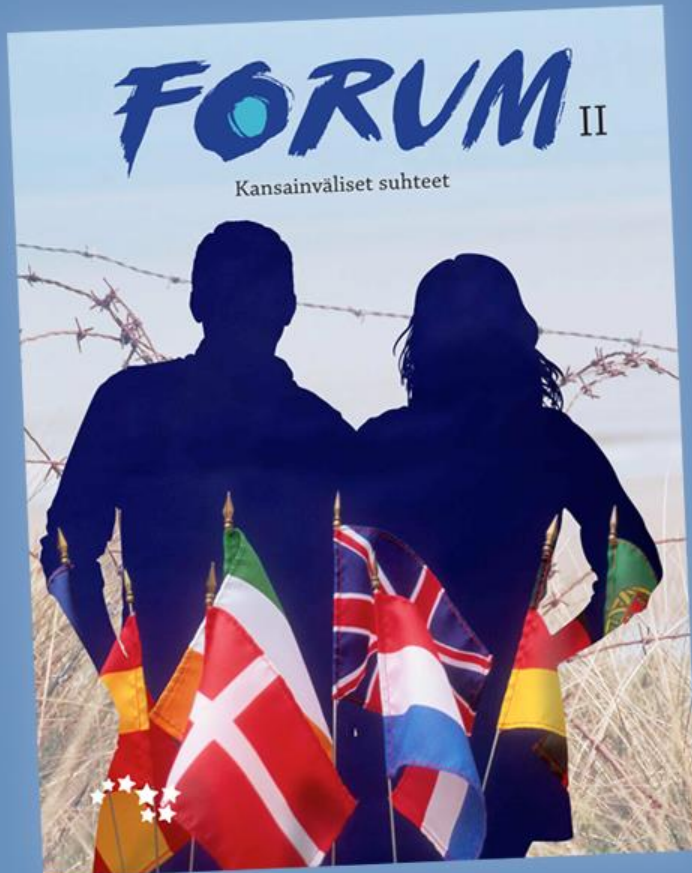
b) idealistit

- Heidän mielestään valtioiden kannattaa tehdä yhteistyötä, koska kaikki hyötyvät siitä.
- He kannattavat erilaisten järjestöjen perustamista.

→ Esimerkkejä kummastakin?

Ideologioiden vaikutus kansainväliseen politiikkaan

- Konservatismi halusi säilyttää vanhat valtarakenteet ja pitää kuninkaat ja keisarit vallassa. Se korosti valtioiden merkitystä.
- Liberalismi halusi kansalle vapauksia ja se kannatti valtioiden välisiä sopimuksia.
- Nationalismi oli yksi imperialismiin syy ja monien sotien taustatekijä.
- Sosialismi oli esim. NL:n ja kommunistisen Kiinan synnyn taustalla ja niillä on ollut suuri vaikutus kansainväliseen politiikkaan

Luku 2

Rauhan ja sodan maailma

Konfliktit kansainvälisissä suhteissa. 14-17

Sotien syitä:

- **geopolitiikka**
- **talous, kilpailu raaka-aineista**
- **raja- ja alueriidat**
- **asevarustelu** (teknologian kehitys)
- **"sotaisat" johtajat**
- **uskonnot**
- **huomion kiinnittäminen** (pois ongelmista)
- **edelliset rauhansopimukset, autoritaarisuus**
- **halu lisätä valtaa/poliittista suosiota**

Geopolitiikka:

=jonkun alueen tai valtion merkitys kansainvälisessä politiikassa tietyssä aikana

- Raaka-ainevarat**
- Merkittävä kulkureitti**
- Keskeinen paikka poliittisesti**
- Alue suurvaltojen välissä**
- Merkittäviä kaupunkeja**
- Alueen geopolitiittinen merkitys vaihtelee**
- Geopolitiittinen merkitys syntyy valtioiden toiminnan kautta**

Mitä geopoliittisesti merkittäviä alueita tiedät?

- **Lähi-itä, Kuuba, Panaman kanava, Suezin kanava, Krim/Ukraina (Mustameri-Välimeri), Antarktis, Balkan, Itämeri....**

Millä perusteella sota voidaan pitää oikeutettuna?

- **Kaikilla ihmisillä, myös kansoilla on oikeus itsepuolustukseen joutuessaan hyökkäyksen kohteeksi.**
  - **Sotatoimet ovat siis oikeutettuja, kun puolustetaan omaa maata hyökkäykseltä.**
- **YK:n turvallisuusneuvosto voi määritellä sodan oikeutetuksi sodaksi tilanteessa, jossa toinen maa on hyökännyt toisen kimppuun.**

Tehtävä 3. Perustele väite: Sotien luonne on muuttunut kylmän sodan päätyttyä.

- **Suurvaltojen välisiä sotia ei ole enää toisen maailmansodan jälkeen käyty.**
- **Kylmän sodan jälkeen sotien määrä on vähentynyt.**
- **Sodat käydään nykyisin pääasiassa valtioiden sisällä.**

3. Miten perinteinen käsitys sodasta ja sodankäynnistä on muuttunut viime vuosikymmeninä?

1. Teknologian kehittyminen ja yhteiskunnan monimuotoistuminen ovat mahdollistaneet uusia toimintatapoja, kuten hybridisodan.

2. Informaationsota on lisääntynyt teknologian myötä.

3. Sotaa käydään yhä enemmän siviilien keskuudessa.

→ MUUTTAAKO UKRAINAN SOTA JOTAKIN?

Mitä maailmalla (Euroopassa) on tapahtunut n. 200 vuoden aikana eli kurssiasiat

Mitä maailmalla (Euroopassa) on tapahtunut n. 200 vuoden aikana (eli kurssiasiat)

Kansainvälinen politiikka?

Imperialismi

**Nationalismi ja
IMS:n syyt**

**IMS
1914-1918**

**Diktatuurit
ja demokratiat**

**IIMS
1939-45**

**Kylmä sota
Huom! n. 45 v.**

**Uusi maailman-
järjestys.
Uudet ongelmat!**

